Torsdag den 7. april 2022

P9_TA(2022)0124

Situationen med hensyn til retsstatsprincippet og menneskerettighederne i Republikken Guatemala

Europa-Parlamentets beslutning af 7. april 2022 om situationen med hensyn til retsstatsprincippet og menneskerettighederne i Republikken Guatemala (2022/2621(RSP))

(2022/C 434/11)

Europa-Parlamentet,

— der henviser til sine tidligere beslutninger om Guatemala, navnlig af 14. marts 2019 om menneskerettighedssituationen i Guatemala ([1]),

— der henviser til udtalelserne fra talsmanden for Kommissionens næstformand/Unionens højtstående repræsentant for udenrigs- og sikkerhedspolitik om retsstatssituationen i Guatemala af 11. februar 2022 og om forværringen af retsstatssituationen i landet af 23. marts 2022,

— der henviser til aftalen om oprettelse af en associering mellem Den Europæiske Union og dens medlemsstater på den ene side og Mellemamerika på den anden side ([2]), særlig menneskerettighedsklausulen heri,

— der henviser til EU's retningslinjer vedrørende menneskerettighedsforkæmpere,

— der henviser til beretningen af 28. februar 2022 fra FN's Højkommissariat for Menneskerettigheder om menneskerettighedssituationen i Guatemala,

— der henviser til erklæringen fra talsmanden for FN's generalsekretær af 11. februar 2022 om Guatemala,

— der henviser til erklæringen af 22. februar 2022 fra Den Interamerikanske Kommission for Menneskerettigheder (IACHR), hvori der udtrykkes bekymring over nye krænkelser af retsvæsenets uafhængighed i Guatemala, og erklæringen fra IACHR og FN's særlige rapportør om dommeres og advokaters uafhængighed af 9. marts 2022, hvori Guatemala indtrængende opfordres til at garantere uafhængighed og upartiskhed i forbindelse med udnævnelsen af landets nye generaladvokat,

— der henviser til verdenserklæringen om menneskerettighederne og til FN's menneskerettighedskonventioner og de valgfrie protokoller hertil,

— der henviser til FN's internationale konvention om borgerlige og politiske rettigheder fra 1966,

— der henviser til Guatemalas forfatning,

— der henviser til forretningsordenens artikel 144, stk. 5, og artikel 132, stk. 4,

A. der henviser til, at Guatemala er en vigtig og ligesindet partner for EU, hvilket fremgår af landets centrale rolle i den regionale integration i Mellemamerika gennem dets midlertidige formandskab for det mellemamerikanske regionale integrationssystem, væksten i handelssamarbejdet mellem EU og Guatemala, landets solidaritet med Ukraine og Europa og dets stærke fordømmelse af den russiske invasion, dets aktive rolle i internationale fora samt den konstruktive dialog med Guatemalas ambassade i Bruxelles inden for rammerne af Europa-Parlamentets Delegation for Forbindelserne med landene i Mellemamerika;

B. der henviser til, at Republikken Guatemalas regering i 2019 ensidigt besluttede at ophæve mandatet for den Internationale Kommission mod Straffrihed i Guatemala (CICIG), der havde virket i landet gennem 12 år; der henviser til, at Guatemala i den periode, hvor myndighederne samarbejdede med CICIG, har gjort fortsatte fremskridt i retsforfølgelsen af menneskerettigheds- og korruptionssager;

([1]) EUT C 23 af 21.1.2021, s. 92.
([2]) EUT L 346 af 15.12.2012, s. 3.

Torsdag den 7. april 2022

C. der henviser til, at Guatemala siden da har lidt under en vedvarende tendens til institutionel selvsupplering og afvikling af retsstatsforholdene, systematisk vanskeliggørelse og chikaneri af dommeres og anklagemyndigheders legitime arbejde, smædekampagner mod og anholdelser og intimidering af embedsfolk inden for retsvæsenet, navnlig personer tilknyttet CICIG, menneskerettighedsanklagerens kontor og den særlige anklagemyndighed for straffrihed (FECI) såvel som en intensivering og stigning i aggressioner mod samt kriminalisering af civilsamfundsorganisationer og menneskerettighedsforkæmpere;

D. der henviser til, at anklagere i sager om korruption og organiseret kriminalitet, hvor højtstående regeringsfolk og erhvervsfolk er indblandet, er blevet kriminaliseret i talrige retssager ved brug af, klager forelagt retsklagenævnet og forundersøgelsesprocedurer med støtte fra Guatemala offentlige ministerium med henblik på at arrestere dem eller ophæve deres juridiske immunitet; der henviser til, at udbredelsen af disse retssager mod uafhængige dommere, anklagere og advokater og manglen på hurtig og effektiv reaktion og beskyttelsesforanstaltninger er alarmerende;

E. der henviser til, at trusler, chikane og risikoen for vilkårlig tilbageholdelse har ført til, at mere end 20 dommere har meddelt, at de drager i eksil fra Guatemala af hensyn til deres sikkerhed, for at værne om deres fysiske og psykiske integritet og undgå repressalier fra de guatemalanske myndigheder; der henviser til, at tilfældene vedrørende dommer Erika Aifán, tidligere generaladvokat Claudia Paz og Thelma Aldana, og Juan Francisco Sandoval, som ledede FECI, kun er få eksempler på chikane mod juridiske embedsmænd i Guatemala;

F. der henviser til, at det i artikel 203 i Guatemalas forfatning fastsættes, at den dømmende magt udelukkende skal udøves af højesteret og andre domstole som fastsat ved lov; der henviser til, at der ikke er gjort fremskridt med hensyn til at vælge dommere til de ledige pladser i højesteret og appelretten; der henviser til, at præsidenten og Kongressen i år vil skulle udpege personer til tre centrale poster: generaladvokaten, ombudsmanden for menneskerettigheder og statsrevisoren;

G. der henviser til, at Republikkens nye generalanklager vil blive valgt til maj 2022; der henviser til, at Guatemalas forfatning fastsætter, at udnævnelsen af generaladvokaten sker gennem en nominerende kommission, der består af formanden for højesteret, dekaner fra de juridiske fakulteter, medlemmer af advokatsamfundet og medlemmer af civilsamfundet; der henviser til, at det amerikanske udenrigsministerium i september 2021 opførte Guatemalas generaladvokat og kandidat til genvalg, María Consuelo Porras, såvel som generalsekretæren for anklagemyndigheden, Angel Pineda, på Engel-listen over korrupte og udemokratiske aktører, der hindrer strafferetlig retsforfølgelse af korruptionssager; der henviser til, at generaladvokaten indtager en grundlæggende funktion med hensyn til at sikre retsstatsprincippet, beskyttelse og forsvar af menneskerettighederne og bekæmpelse af korruption og straffrihed;

H. der henviser til, at Den Interamerikanske Kommission for Menneskerettigheder og FN's særlige rapportør om dommeres og dommeres uafhængighed har fremsat adskillige henstillinger om at gennemføre en forfatningsreform vedrørende procedurerne for valg af generaladvokat og dommere ved landets højesteret i overensstemmelse med internationale standarder for uafhængighed og uvildighed;

I. der henviser til, at Guatemalas regering har gjort en indsats for at gennemføre politikker til fremme af gennemsigtighed, bekæmpelse af korruption og bekæmpelse af straffrihed gennem oprettelsen af præsidentkomitéen mod korruption og præsidentkomitéen for fred og menneskerettigheder, som bør udvise konkrete resultater;

J. der henviser til, at Guatemala er faldet 59 pladser i de sidste ti år, fra nr. 91 (i 2010) til nr. 150 ud af 180 lande på Transparency Internationals korruptionsindeks;

K. der henviser til, at dekret 4-202, kendt som NGO-loven, som trådte i kraft i februar 2022, har til formål at begrænse NGO'ers aktiviteter, stramme regeringens tilsyn og åbne døren for nedlæggelse af NGO'er, der ikke opfylder de administrative krav;

L. der henviser til, at vold og afpresning fra magtfulde kriminelle organisationers side fortsat er alvorlige problemer i Guatemala, og at banderelateret vold er en vigtig faktor, der får folk til at forlade landet;

M. der henviser til, at FN's Højkommissariat for Menneskerettigheder (OHCHR) i 2021 dokumenterede 103 angreb på menneskerettighedsforkæmpere og seks drab samt 33 anslag mod journalister; der henviser til, at miljøaktivister og jordrettighedsforkæmpere, oprindelige folk og lokalsamfund og kvinderetsforkæmpere står over for alvorlige trusler; der henviser til, at OHCHR fremhæver stigningen i statslige og ikke-statslige aktørers misbrug af strafferetten mod menneskerettighedsforkæmpere og journalister for at straffe dem eller hindre den legitime udøvelse af deres arbejde;

N. der henviser til, at oprindelige folk fortsat står over for mange forskellige former for forskelsbehandling og økonomiske og sociale uligheder; der henviser til, at der er behov for at styrke tillidsforholdet mellem offentlige institutioner og oprindelige folk gennem foranstaltninger til beskyttelse og sikring af deres rettigheder, herunder retten til frit, forudgående og informeret samtykke;

O. der henviser til, at kønsbaseret og seksuel vold mod kvinder og piger er udbredte og dybt rodfæstede forhold; der henviser til, at Guatemalas kongres den 8. marts 2022 godkendte dekret 18-2022, den såkaldte »lov om beskyttelse af liv og familie«, som kriminaliserer abort under alle omstændigheder med fængselsstraffe på mellem 5 og 25 år og forbyder kønsdiversitet og seksualundervisning i skolerne; der henviser til, at præsidenten efter adskillige protester på nationalt og internationalt plan gav udtryk for, at han havde til hensigt at nedlægge veto mod dekretet, og den 15. marts 2022 stemte Kongressen for at stille det kontroversielle lovforslag i bero;

P. der henviser til, at Guatemala har en af de højeste ulighedsrater og nogle af de værste rater for fattigdom, fejlernæring og mødre- og børnedødelighed i regionen; der henviser til, at Guatemala rangerer på sjettepladsen for kronisk fejlernæring i verden;

Q. der henviser til, at EU fortsat er en af Guatemalas vigtigste samarbejdspartnere med 152 mio. EUR tildelt under programmeringsperioden for instrumentet til finansiering af udviklingssamarbejde (2014-2020) med fokus på fødevaresikkerhed, bekæmpelse af korruption, fred og sikkerhed samt konkurrenceevne;

R. der henviser til, at Aura Lolita Chávez, en indfødt miljøforkæmper fra Guatemala og som var indstillet til Europa-Parlamentets Sakharovpris i 2017, forlod sit land efter alvorlige angreb, dødstrusler og smædekampagne og vil blive retsforfulgt for flere angivelige forhold, hvis hun vender tilbage til Guatemala; der henviser til, at hendes juridiske og fysiske sikkerhed bør sikres, hvis hun beslutter at vende tilbage;

1. er bekymret over forværringen af retsstatsforholdene i Guatemala og de retssager, som højesteret og statsadvokaten har indledt mod uafhængige dommere, advokater og anklagere, der efterforsker eller retsforfølger kriminelle strukturer med tilknytning til højtstående embedsmænd og virksomhedsejere;

2. fordømmer kriminaliseringen og tilbageholdelsen af og de miskrediterende mediekampagner, trusler og chikane mod justitsembedsfolk, der er involveret i retsforfølgelse af korruptionssager og bekæmpelse af straffrihed, såvel som mod menneskerettighedsforkæmpere og journalister; opfordrer indtrængende de guatemalanske myndigheder til at sætte en stopper for disse skridt og til at opretholde retsstatsprincippet og fuld respekt for magtinstitutionernes uafhængighed som centrale elementer i bekæmpelsen af straffrihed og korruption;

3. opfordrer de guatemalanske myndigheder til at foretage øjeblikkelige, grundige og upartiske undersøgelser af trusler, chikane og smædekampagner mod justitsembedsfolk og civilsamfundsaktører med henblik på at indkredse de ansvarlige og indbringe dem for kompetente, uafhængige og upartiske domstole;

4. opfordrer de guatemalanske myndigheder til hurtigst muligt at træffe de nødvendige foranstaltninger til at værne om sikkerhed og integritet for dommere, anklagere, advokater — herunder tidligere CICIG-advokater — menneskerettighedsforkæmpere og tilbageholdte og sikre deres ret til en retfærdig rettergang; opfordrer indtrængende myndighederne til at sikre en sikker tilbagevendelse af personer, der er blevet tvunget til at forlade landet af frygt for deres sikkerhed;

5. minder om nødvendigheden af styrkede og effektive dialogkanaler inden for rammerne af guatemalanske institutioner med henblik på at fremme demokratiske værdier, retsstatsprincippet og respekten for menneskerettighederne;

Torsdag den 7. april 2022

6. gentager, at processen med udvælgelse og udnævnelse af dommere skal være gennemsigtig og participatorisk, og at kandidater bør udvælges på grundlag af deres kvalifikationer og dokumenterede resultater med hensyn til respekt for menneskerettighederne i overensstemmelse med internationale standarder og Guatemalas forfatning; opfordrer i denne henseende de guatemalanske myndigheder til at sikre et retfærdigt valg af dommere, navnlig med hensyn til valget af den offentlige anklager og menneskerettighedsombudsmanden;

7. understreger, at vedtagelsen af restriktiv lovgivning såsom loven om ngo'er kan bidrage til at afvikle beskyttelsessystemet for menneskerettighedsforkæmpere og styrke de straffrie tilstande; opfordrer til, at disse love ophæves;

8. opfordrer indtrængende Guatemalas regering til at træffe de nødvendige foranstaltninger til at styrke lovgivningen og politikkerne til beskyttelse af menneskerettighedsforkæmpere, herunder miljøforkæmpere og journalister, og til at udvikle en offentlig politik til beskyttelse af menneskerettighedsforkæmpere i overensstemmelse med Den Interamerikanske Menneskerettighedsdomstols afgørelse fra 2014 og det tilsagn, som Guatemala selv afgav over for FN's Menneskerettighedsråd i 2018; henstiller, at Guatemalas regering ratificerer Escazú-aftalen;

9. glæder sig over de guatemalanske myndigheders oprettelse af præsidentkomitéen mod korruption og præsidentkomitéen for fred og menneskerettigheder som centrale søjler i regeringens nationale plan for innovation og udvikling og til gennemførelse af politikker, der fremmer gennemsigtighed, bekæmpelse af korruption og bekæmpelse af straffrie tilstande; opfordrer indtrængende disse komiteer til at levere konkrete resultater;

10. opfordrer Guatemalas regering til yderligere at samarbejde med alle FN og regionale menneskerettighedsmekanismer med henblik på at fremme og beskytte menneskerettighederne i landet; henstiller, at Guatemalas regering fornyer OHCHR's mandat i Guatemala for et rimeligt tidsrum;

11. glæder sig over de foranstaltninger, der er truffet af EU-medlemsstaternes ambassader og EU's delegation i Guatemala med hensyn til beskyttelsesforanstaltninger for menneskerettighedsforkæmpere; opfordrer Kommissionen til i væsentlig grad at udvide og mere aktivt gennemføre beskyttelsesforanstaltninger, herunder udvide observationen af høringer af kriminaliserede menneskerettighedsforkæmpere, navnlig miljø- og kvinderetsforkæmpere, ved bl.a. at øge sin støtte til uafhængige civilsamfundsorganisationer;

12. opfordrer EU og dets medlemsstater til at anvende de mekanismer, der er fastsat i associeringsaftalerne og aftalerne om politisk dialog og samarbejde, til kraftigt at tilskynde Guatemala til at gennemføre en ambitiøs menneskerettighedsdagsorden og bekæmpe straffrihed med henblik på at forbedre menneskerettighedssituationen i landet;

13. pålægger sin formand at sende denne beslutning til Rådet, Kommissionen, Tjenesten for EU's Optræden Udadtil, EU's særlige repræsentant for menneskerettigheder, medlemsstaternes regeringer og parlamenter, Organisationen af Amerikanske Stater, Den Euro-Latinamerikanske Parlamentariske Forsamling, Republikken Guatemalas præsident, regering og parlament, Det Stående Sekretariat for den almindelige traktat om økonomisk integration i Mellemamerika og Det Centralamerikanske Parlament.